

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 23b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Katholikus iskolaegyesület!

A népoktatási törvény revíziója nemsokára elkészül. Még csak egy a miniszter által összehívandó szaktanácskozás rostáján kell keresztülmennie, hogy az országgyűlés elé kerüljön. Államosítani akarják egész vonalon a tanítóképzőket, ez már bevallott s most már nem lepezett terv. Ez ebből nagy harc fog kifejlődni, az egészen bizonyos, de egyúttal elítélése azoknak a tényezőknél is, amelyek bizony-bizony mostohagyereknek nézték a tanítóképzőket, azok fejlesztésével micsém, vagy nagyon is keveset törődtek.

Az igaz, hogy a legutóbbi időben a Katholikus Tanügyi Tanács ritka buzgalommal és szakértelemmel vette kezébe a tanítóképzők reformját is, úgyanyira, hogy ezen reformok által — ha megvalósulnának — tanítóképző intézeteink minden tekintetben elragadnák az elsőség pálmáját a hasonnemű állami intézetek elől is: csak hogy az a felő, hogy megkésik minden buzgalom, jóakarát, hacsak valami «non putarem» közbe nem jön.

Az elemi iskolák államosítását direkt nem mondja ki most sem az állam. De — akinek van e téren tapasztalata, s nem egészen vak és indolens — tisztán láthatja mindenki, hogy itt is egészen más a theoria és más a praxis.

A gyakorlati eljárás lépten-nyomon arcul vágja az elméletben hangoztatott elveket. Mert ha még nem is bevallott, de öntudatos törekvése az államnak a népiskolákat is az egész vonalon államosítani.

Az igaz, az nem megy egyszerre, mert oly akadályokkal kell megküzdeni, amelyeket az állam sem tud oly hamarosan elhárítani.

Iskoláink megmentése most oly elsőrangú föladat, amely minden más fölött dominál.

Sok szó esett már erről. Különböző módokatokról olvashattunk, amelyek segítségével legalább is iskoláink jó részét megmenthetnénk.

Hogy mindenben nem lehet az iskolafőntartókhoz appellálnunk: az természetes.

A kath. társadalomnak is ki kellene vennie részét e mentési munkából.

A kath. társadalmat valami uton-módon föl kellene ébreszteni még mindig mély álmából.

Az autonómia hiányában legjobb mód volna erre egy kath. iskola-egyesület megalkotása.

Hogy ennek milyen lenne a szervezete, az mellékes, az az illető tényezők belátásától függene. A lényeges az, hogy oly egyesület minél előbb megalkottatnék, amely kiterjeszhetnék egyházmegyénként az egész országra.

Ha a német Schulvereine oly virágzásnak indult, miért ne tehetnénk azt meg mi is!

Szerintem az ily egyesület megalkotására leg-hivatottabb volna — a magas püspöki kar engedélye után — a Kath. Tanügyi Tanács.

Ez rendelkezik már egy a fővárosban létező központtal, miért is legkönnyebben keresztülvihetné ezt a többi módozatok között legcélravezetőbb tervet.

Hogy minden egyházmegyében lennének lelkes férfiak, kik ezen eszmét fölkarolnák s minden rendelkezésükre álló eszközökkel e tervet elősegítenék: ahhoz ma már szó sem férhet. Ma már — hála Isten — mindinkább növekedik azok száma, kik nem az ablakon át csibukozva nézik a világot, hanem megismerik a valóságot.

Nekem legalább ez a módozat tetszik legjobban, mert legkivihetőbbnek gondolom. Addig nem szabad várunk, míg az autonómia meglesz, mert annak az ideje ma bizonytalanabb, mint azelőtt.

Végre is tenni kell valamit, hacsak azt nem akarjuk, hogy iskoláink mind elveszenek.

Még ezzel a módozattal sokat meg lehetne menteni, különösen meg azon iskolákat, amelyeknek főntartói vagy képtelenek azok továbbfejlesztésére, vagy egyáltalán nem akarják azt.

Mert vannak oly iskolafőntartók is, kik ha valamely kötelezettségre szorítottak, mindjárt azzal hozakodnak elő, hogy államosítsák iskoláikat.

Pedig ez szerencsétlen okoskodás, mert a terheket akkor is ők fizetik. A különbség csak az lesz, ami éppen nem megvetendő, hogy a val-

lások jellegű iskoláknál az iskolafőntartóknak vannak bizonyos jogai, míg az állami iskoláknál, amelyek főntartásához szintén csak ők járulnak hozzá: semmi.

Ezt jó volna az illetőknek alkalomadtán megmagyarázni.

Dr. Kozma Kálmán.

A néptanító, mint a keresztény szocializmus apostola.

(Folytatás.)

Faluhelyen, hol a nép szegény és el van adósodva, első volna a hitelszövetkezet fölállítása. Ez pedig egyszerű intézmény. Ha egy-két száz ember egyesül, kötelezi magát, hogy hetenkint legalább néhány fillért megtakarít s ezt közös pénztárban helyezi el, akkor már megvan a hitelszövetkezet. Az így befektetett tőkének, mivel az közpénz, kamatoznia kell. Épen ezért a hitelszövetkezet megalakításának és vezetésének megvannak a saját alapszabályai.

E szabályokat rövid dolgozat keretében tárgyalni nem lehet, de mindenki megismerkedhet azokkal, aki a 180. számú népiratkát elolvassa. (Megrendelhető Budapesten a Szent-István-Társulatnál. Címe: «A szövetkezetekről». Irta Horváth János.) Ez a kis füzet nem szárazon, hivatalosan tárgyalja az alapszabályokat, hanem egy kedves kis történet alakjában adja elő, a mint elmondja, hogy mint lett a régi nyomorúságos Csorbonka nevű faluból virágzó község a szövetkezet segítségével. Eközben megismerteti a szövetkezetek fölállításának és vezetésének esinjámbinját s a miről nem szól, arra nézve is utal, hogy miből, hogyan és kitől tudhatnók azt meg.

A hitelszövetkezeteknek nagy anyagi haszna van. Első, hogy a tag a szövetkezet kölcsönével fölszabadul a nyomasztó adósságok terhe alól. Ha valamely tagnak van nyomasztó adóssága, pl. 100 korona. Kölcsönveszi a szövetkezettől kis kamatra ezt az összeget. Nehéz adósságát kifizeti és tartozását a szövetkezetnél apró, pl. heti 20 filléres befizetésekkel törleszti.

Ezenkívül elősegíti a szövetkezet a jó gazdálkodást. Akinek nincs ugyan adóssága, de fekvő pénze sincs, szintén vehet föl a szövetkezettől, amin azután nemes fajú háziállatokat és gazdasági eszközöket vásárol. Emellett még takarít is ki többet, ki kevesebbet s a megtakarított összeg évről-évre gyarapodik és kamatozik.

S mindez nem okoz neki nagy nehézséget, mert úgy a gyűjtést, mint az adósságtörlesztést kicsiny, pl. 20 filléres befizetésekkel eszközli. Ha havonta kellene fizetnie 80 fillért, ez már nem volna oly könnyű, mert szegény embernél ritkán marad meg a pénz hosszabb ideig a ládafiában. Ha pedig valaki többet tud megtakarítani egy héten, az meg beteheti a 20 fillér, vagyis a heti üzletrész két-háromszorosát is.

De van a hitelszövetkezetnek nagy erkölcsi

haszna is. A nép megszokja a takarékoságot. A férfi nem költ annyit az itálra, a nő kevesebbet a cifrázkodásra. Egész héten szorgalmatoskodnak valamennyien, mert tudják, hogy vasárnap be kell fizetni a maguk részét a szövetkezet pénztárába.

Kifejleszti bennük az összetartást és békességet. Gyakran találkoznak egymással, egy közös célon dolgoznak, tehát nagyobb érdekekkel és részvétellel viselkednek egymás sorsa iránt. Azonkívül elüljáróikkal, lelkivezetőikkel, akik mindenestre a szövetkezet vezetőségéhez tartoznak, többször érintkeznek. Így van alkalom erkölcsükre és nézeteikre irányítólag hatni.

Világos, hogy egymagában a tanító buzgólkodása a szövetkezet fölállításának ügyén nem lendít sokat. Hogy célt érjen, szükséges az egész tanterület egyetértő fáradozása; de nemcsak, hanem hogy ez a felettes hatóságok helyeslésével és közreműködésével találkozók.

Valamely községben, hol a szövetkezet teljesen ismeretlen, nagyon bajos dolog azt meghonosítani, mert a nép bizalmatlan minden új dolog iránt s csak a régi állapotokhoz ragaszkodik. Gözerővel nem is lehet szövetkezetet fölállítani. Itt az évek sorozatára van szükség. Egyelőre elégedjünk meg azzal, hogy megismertetjük a szövetkezeti intézményt nagy áldásaival. Van sok füzet, könyvecske, mely azt a nép nyelvén megfélelően ismerteti. Terjesszük ezeket a község lakói között. Ahol a tanító összejön a néppel, ott ejtsen szót róla. Később — reméljük — a haladással s a viszonyok változtával, már indítványozza a fölállítást. Ha egyelőre el is vetik az indítványt, gondolkozóba esnek föltötte s valószínű, hogy idővel maguk sürgetik a szövetkezet szervezését.

Ha valamely községben már megerősödött a hitelszövetkezet, nagyon alkalmas a fogyasztási szövetkezet fölállítása. A nép szegénységét nemcsak a rossz kereseti viszonyok okozzák, hanem az is, hogy a szükséges árucikkeket csak drágán és rossz minőségben szerezhetik be.

A hitelszövetkezet által a tagok már szert tettek valamelyes tőkére. Ebből állíthatnak föl kereskedést, amelyben a szükséges árucikkeket megkaphatják. Az ilyen fogyasztási szövetkezet szintén a tagok által befizetett üzletrészekre van alapítva s ezt is fizethetik heti részletekben.

Haszna igen nagy. A tagok olcsón és jó mértékkel kapják a jó árut. Olcsón árulhat a szövetkezet, mert portékáit a közvetítő kereskedelem nem drágítja meg, mert maga is mindig készpénzzel és sokat vásárol egyszerre. Pedig ki ne tudná, hogy a gyáros, kereskedő kész az árat a lehető legvégsőbb határig leengedni, csak hogy a jó vevőt magának biztosítsa. Viszont a szövetkezet boltjában csak készpénzzel lehet vásárolni. Ez meg erkölcsi haszonnak is tekinthető. Leszokik a magyar ember régi könnyelműségéről, amellyel még akkor is egyre-másra vásárol, mikor nincs pénze, csak hitelbe kapjon.

Égetően sürgős volna az értékesítő szövetkezetek fölállítása is és pedig nemcsak egyik-

masik kelyen, hanem az egész országban. Régi panasz már az, hogy a kisgazda termését nem tudja jó áron eladni. Ennek oka egyrészt az, hogy a sok kisember aratás után mind egyszerre siet eladni, amije termett. Nagy a kínálat, nagyobb a rendesnél s ez leszorítja a piaci árakat. De a kisgazda nem várhatja meg a termés jobb árát, eladásra sűrgeti a szükség. Másrészt pedig a kereskedők összebeszélnek, hogy ezért az áruért csak annyit vagy annyit adnak s mivel egyik sem ad többet, a földműves kénytelen így eladni.

Bezzeg megváltoznának az állapotok az értékesítő szövetkezetek életbeléptével. Ezeknek az volna céljuk, hogy összeszedjék tagjaiktól a különböző terményeket és ipari készítményeket s midőn egyfajú anyagból sok gyűlt össze, eladják egyszerre. Megtakarítanak a tagok a sok fuvardíjat s egyéb napi költséget, ami az eladással jár. Amely gazdát sűrgeti a fizetni való, az a beadott portékára kap a szövetkezettől annyi pénzt, a mennyi éppen szükséges neki. Így ő is megvárhatja a magasabb árakat.

A szövetkezetben hozzá értő emberek a világ folyása szerint szabnák meg az egyes portékák értékét, ennél olcsóbban nem adnák. Ilyen szövetkezet által a kis gazda állapítaná meg az árat a nagykereskedőnek és nem megfordítva. De viszont a kereskedőnek is előnyös, ha egyféle áruból egyszerre sokat vásárolhat. Kész azt jobb árral is megfizetni, mert megszabadul az apró vásárlásoknak kiadásaitól, milyenek: az idővesztés, költség, fáradság.

Természetes, hogy az ilyen értékesítő szövetkezetek akkor válnak majd be, ha nagyon sokat állítanak föl, amelyek egy központtal bírnak s innét kapják az árakra vonatkozólag az egyöntetű irányítást.

Egyszerre nem lehetséges, de lassacskán egymás után létre jöhet e háromféle szövetkezet a lakoságnak igen nagy hasznára.

Van még ezeken kívül sokféle szövetkezet. Vannak takarékmagtárak, tej-, tojás-, borértékesítő szövetkezetek, különböző körök és egyletek.

Honosuljanak meg ezek s főképen az előbb említett szövetkezetek a községekben s föllendül a nép közös erkölcsi és anyagi jóléte.

Ezek képeznék azt a kettős feladatot, amely által a néptanító a keresztény szociálizmus ügyének szolgálatába állhat.

Nem szabad megriadnunk a kezdet nehézségeitől. A szükség égető, sűrget a munkára. Ne zárkózzunk el a közönyösség sorompói mögé. Rosszakarát, ellenségeskedés ne kedvetlenítsen el s ne keserítsen, ha igyekvésünket nem koronázza a várt siker. Bizonyos, hogy nem maradhat eredmény nélkül oly nemes törekvés, amelynek valaki hosszú időn keresztül folytonos és fáradhatatlan buzgalmát szentelte. Ha nem többel, egy rövid lépéssel bizonyosan előbbre vitte az ügyét. Csak esüggedni nem szabad! Hevítse a tanítót ebben is, mint minden munkájában az a nemes tűz, a mit hivatásszeretnek nevezünk. Jutalmat pedig

ne várjon, csak áldást kérjen munkájára fölülről és ezt remélje teljes bizalommal.

Párkány.

Dus Anna.

A munkás- és cselédsegélypénztárról.

Hivatásunkbéli emberre nézve soha nem találhattak volna föl jellemzőbb elnevezést, mint ezt: «néptanító»! De hogy kartársaink mindegyike megfelelő-e állásbéli nevének, erre sokan tagadólag válaszolnak, nevezetesen megvonják a «néptanító» magasztos elnevezést attól, akinek tanítói érvényesülése egyedül az iskola négy fala közé szorul.

Magam is azon a véleményen vagyok, hogy a tanítónak hivatásszerű cselekvési tere nem lehet egyedül az iskola, munkásságának jelentékeny részét a közéletben kell értékesítenie, hogy tudásával, hogy erkölcsi értékével a társadalom, a nép művelődését, erkölcsi, szellemi és anyagi érdekeit előmozdítsa.

Erre újabban minden egyes tanítónak rendkívül kedvező alkalmat nyújt a munkás- és cselédsegélypénztár ismertetése.

Régóta nem hoztak a földművelő népre nézve olyan fontos törvényt, mint a munkás- és cselédsegélypénztárról szóló, amely, mivel édes magyar hazánknak sok millió polgárát és éppen a nemzettest gerincét oly közelről érdekli, érdemes arra, hogy vele megismerkedjünk és mint igazi néptanítók a hazai föld birtoklóinak és a vele foglalkozóknak hasznára értékesítsük.

Aki bizalmasan érintkezik a néppel, nem egyszer hallhatja keserű hangon emlegetni, hogy hiszen könnyű a jegyzőnek, a tanítónak, egyáltalán a hivatalnokoknak, mert ha nem képesek tovább dolgozni, nyugdíjazzák őket és mégis csak megélnék, de mi lesz a szegény ember, a földműves ember családjával, ha egyszer kidől a kenyérkereső.

Itt a kedvező alkalom, hogy a panaszkodó atyafiakat a saját hasznukra szavuknál fogjuk. Igen hálás thema kínálkozik arra, hogy fölolvasás, még inkább szabad előadás keretében a népnek a kaputos osztály — a «herék» — elleni gyűlöletét enyhítsük, hogy a szociálistáknak befolyását ellensúlyozzuk, akik különös előszeretettel és eredménnyel aknázzák ki a társadalmi rend és a «burzsoa» ellen azt a tényt, hogy ezek igen, de a közlakosság zöme nincs biztosítva se munkaképtelensége, se özvegysége esetén.

Hangsúlyozzuk, hogy a hivatalnokok igenis nyugdíjat kapnak, de hogy azt megkaphassák, éveken át kötelesek bizonyos összeget a nyugdíjintézetbe befizetni. Nagyon szívesen teljesítik a fizetést, mert öreg napjaikra úgyahogy biztosítva vannak, de meg a hátramaradt család sines kényszerülve a koldulásra.

Ugy ám, de ezt a kedvezményt, azt, hogy a munkásnak, a kevésbé tehetős gazdának is öreg napjairól — munkaképtelenség esetén — avagy

a hátramaradt családról tisztességesen gondoskodva legyen, immár mindenkinek lehetővé tette az a törvény, mely éppen a munkás- és cselédsegélypénztárról szól, csak annyit kíván, hogy néhány évig ahhoz a tőkéhez filléreivel is hozzájáruljon az illető, mely tőkéből a maga és a családja jövőjét biztosítani akarja. Nagyon természetes ez a követelés, mert ha jogot akarunk, azt csak kötelességek árán érhetjük el.

Ki hitte volna csak néhány évvel ezelőtt, hogy a napszámos, a kubikus, a gazdasági cseléd — uramfia! — még nyugdíjat is kaphasson!? Igenis, akadt egy nemesen gondolkozó szív, a volt földm. miniszter: Darányi Ignác, kinek lelke megesett a szegény emberen, látván, hogy munkaképtelenség esetén milyen keserves napokat kell élnie és létesítette a munkás- és cselédsegélypénztárt, az anyafölddel vesződők, a gazdálkodásban foglalkozók *nyugdíjintézetét*.

Nem is kell attól tartani, hogy a tagsági díj címén teljesített befizetés kárba vész, hogy az összegyűjtött pénzt valaki elharácsolja, mert maga a m. kir. földm. min. gyakorolja a szigorú ellenőrzést s még ha — hisz' utóvégre emberek vagyunk! — a legszorgosabb vigyázat dacára is történnék visszaélés, a magyar állam jótáll, megtéríti a hiányt, sőt évente 150 ezer koronával gyarapítja a főkét. Itt hát biztosabb helyen van a szegény ember garasa, mintha otthon a ládafiában akár a százfejú sárkány őrizné.

Hogy pedig az a pénztár valóban gondol is a befizetőkkel, a tagokkal, kiténik abból, hogy alig egy év alatt 3025 tagját segítette. Bizonyára az az eltagadhatatlan tény a megmagyarázója annak, hogy rövid idő alatt több mint 400 ezer ember iratkozott be tagul; pedig ne feledjük, hiszen magunk is tudjuk, hogy a magyar ember nagyon bizalmatlan, különösen olyan intézkedésekkel szemben, miket kaputos ember létesített.

Közelről érdekli az a törvény a tehetősebb gazdákat is, mert azt is rendeli, hogy a gazda minden egyes éves gazdasági cselédje után éventént 1 kor. 20 fillért fizessen a munkáspénztár javára, mit a községi elüljáróság a közadóval hajt be, melynek fejében, ha az illető cseléd megbetegszik, ingyen gyógykezelést: orvost, patikaszert kap, míg ha a gazda eltagadná a gazdasági cselédjét, avagy kevesebbet vallana be, mint ahány nála szolgál, egyszóval ha elmulasztaná a befizetést: a megbetegedett cseléd gyógyíttatása őt terheli, sőt mindazon előnyöket, kedvezményeket köteles megadni, miket a törvény biztosít; míg ha azt az 1 kor. 20 fillért netalán a cseléd fizetésébe beszámítaná, 15 napig terjedhető fogsággal és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtja a bíróság.

De érdekli az ország minden lakosát, mert a tagok harmadik és negyedik csoportjába bárki is beiratkozhatik, tekintet nélkül a foglalkozásra.

Ilyen gondolatoknak előrebocsátásával megemlítjük, hogy a törvény senkit sem kötelez arra, hogy a segítőpénztárnak tagja legyen. Akinek

annyi vagyonkaja van, hogy a jövő miatt — emberi számítás szerint — nem kell aggodnia, vagy aki a saját jobbik eszével nem tudja belátni, hogy a törvény csak jót akar, azt senki emberfia sem kényszeríti arra, hogy tagul jelentkezék. Elénk tárja jótéteményeit, de hogy éljen-e vele az, akit érdekel, reá bizza. Erőszakkal nem lehet senkit se boldogítani. Csak aztán úgy ne járjon az illető, mit az egyszeri vendég, aki nem hallgatva a háziasszony első kínálására, akkor jött csak észhez, mikor már fogytán volt az étel és pirulva kérdezte: ugyan komámasszony, hogy is mondta az előbb?... De hát eső után késő a köpönyeg!

Az se kedvetlenítsen el senkit, hogy a segély, különösen a nyugdíj nem valami nagy összeg; ugyebár, a gyümölcsfa is keveset terem az első esztendőben, csak ha majd megállapodott, ha majd megerősödik, akkor nyújtja bővebben az Isten áldását.

Imé, ilyeseknek a fejtegetésével a néptanító igazán hivatásának és állásának megfelelő szolgálatokat tehetne arra a célra, hogy köznépünket a munkás- és cselédsegélypénztárnak megnyerve, a közlakosság *javát* szolgálja. Ez pedig minden tanítónak egyik ambíciója kell hogy legyen.

Ezek után következnek a törvénynek közelebbi ismertetése, mire nézve igen hasznos utbaigazítást «A mi segítőpénztárunk» című könyvecskéből meríthetni s amit az «Országos gazdasági munkás- és cselédsegélypénztár Igazgatóság»-tól (Budapest, V. Alkotmány-utca. 16 sz.) bárki, különösen a tanítók ingyen és bérmentve kapnak.

Hivatásunktól eltekintve, mint olyanoknak, akik magunkat értelmes embernek tartjuk, az emberbaráti szeretet is kötelességünké teszi, hogy a tudatlanokat e javukra hozott törvényről felvilágosítsuk; azért is, ha valaki — számításon kívül hagyva most néptanítói voltunkat — közülünk úgy gondolkoznék, hogy annak a törvénynek a magyarázata, ismertetése, a munkások ügye, nem hozzánk tartozik: még akkor is téved, mert megfelel a felebaráti szeretetről: ugyanis ez a felebaráti szeretet azt parancsolja, hogy segítsünk embertársainkon! erre meg az alkalom nem egyszer fog kínálkozni, ha a munkás- és cselédsegélypénztár mibenlétét megismerve, embertársaink érdekét szívünkön viseljük és őket, ezen az ő javukra hozott törvényről felvilágosítva, abba a segítőpénztárba leendő belépésre serkentjük, buzdítjuk.

Igy azt is elérjük, hogy növekszik a népnek irántunk való becsülése, tisztelete, szeretete s az iskola iránti rokonszenve, mert látja, hogy törődünk vele.

Kistelek.

Váczy István.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Fiúk kézimunkája. Bajorországban már második éve működik olyan egyesület, amelynek tagjai legnagyobb részt tanítók és tanítónők, s amelynek

edja az elemi iskolás fiúk között terjeszteni a kézimunka ügyességet. A legutóbbi közgyűlését ez az egylet Münchenben tartotta, a következőre Nürnberg városa van kijelölve. A bajoron kívül van ilyen egylet egész Németországot magába foglalólag is. Münchenben pedig most rendeztek ilyen kézimunka kiállítást. A közgyűlés előadói közül legtöbben változatosan fejtegették, hogy a fiúkat nem lehet elég korán munkához szoktatni, ezt velük megkedveltetni, s arra tanítani őket, hogy a munkában áldást és az erkölcsi fegyelem egyik főtényezőjét lássák; a kézi ügyesség elsajátítása pedig kihat az egész életre, ennek a munkának tehát nagy jelentősége van. Az állam különben állandó évi segítségben részesíti ezt az egyletet, s megadta az erre vonatkozó szünidei tanfolyam költségeit is. Münchenben van már ilyen tanfolyam, valamint Lipsében is. Kiemelték továbbá, hogy a fiúk kézimunkájának nagy befolyása a gyermeknek jövőben választandó életpályájára is. A közgyűlés ezután megállapodott abban, hogy a lombfűrészelést és a modellezést kevésbé hasznos munkának tartja fiúknál, mint a fém- vagy gyaluló munkákat; ezeket különben is legjobb fölváltva gyakoroltatni a fiúkkal. A müncheni iskolákban főleg a gyakorlati oktatásra fektetik a fősúlyt, nem pedig kézimunkákra, amikkel az iparosok ellenszenvét keltik föl, akik könnyen hajlandók abban versenyt látni. Az oktatás Lipsében meglehetősen szakiskolaszerű, míg Münchenben ezt lehetőleg kerülik, s legközelebb külön művezetőt fognak alkalmazni; az utóbbi tanfolyamnak különben még az is a hibája, hogy a fém munkára csak hat, míg a famunkára nyolc hetet szentel. Abban is megállapodott a közgyűlés, hogy a tanítónak inkább a nevelő-oktatás a feladata, míg a kézimunka tanítására alkalmasabb a szakiparos, aki azonban azt tanítói felügyelet mellett végezze, ezt bizonyítják Ausztria, Franciaország és Svájcban szerzett tapasztalatok is. Végül megemlítjük, hogy ezek a kézimunkaiskolák Bajorországban kiegészítői a nyolcosztályú népiskolának, amelynek utolsó osztálya nem kötelező, s így kellő bevezetést alkotnak a tulajdonképeni szakiskolákhoz. A kézimunka kiállításon egyébként a legtöbb müncheni népiskola képviselve volt, azonfölül a vakok, siketnemek, árvák intézetei és a gyermekmenedékhelyek, valamint az óvónőképzők, ahol a jelöltek a kézimunka tanításával is foglalkoznak. A kiállítás a közönség körében nagy érdeklődést keltett, úgy hogy az egyletbe számos új tag jelentkezett.

Birodalmi iskolai tanács. A német birodalom államszövetség, az egyes államoknak van bizonyos függetlenségük, de a porosz hatalom nagyon rájuk nehezedik. Közoktatásügy tekintetében azonban teljesen függetlenek egymástól, bár a viszonyosságot természetesen megőrzik egymás között, s teljesen függetlenül a helyi viszonyoktól eltekintve, mégis nagyon közel állanak ezek az államok iskolaügy dolgában. Most már ezt a csekély függetlenséget is meg akarják nyírni. Zicher porosz tanulmányi főigazgató javasolta

legutóbb, hogy Berlinben az úgynevezett *Reichsamt*ot, azaz birodalmi hivatalt létesítsenek a közös iskolaügy számára, amilyen hivatalok már fennállanak több közös birodalmi ügyre vonatkozólag. Az új hivatal Zicher szerint nem bántaná az egyes államok iskolai függetlenségét, de mégis módot nyujtana annak uniformizálásához, s idővel e porosz túlkapás épen úgy elnyelné ezt a függetlenséget, mint a többi szabadságot. Két főfeladata volna e javaslat szerint ennek a hivatalnak; szorosabb viszonyba hozná a németországi tanító-és tanáregyleteket, közös munkásságra és célokra vezetné őket, másod sorban pedig figyelemmel kísérné a külföldi tanügyi reformokat, s ezeket alkalmazására nézve adna tanácsokat az egyes államoknak, s egyéb tanügyi kérdésekben is fordulhatnának ezek hozzá. Még csak tervben van ez a birodalmi hivatal, s máris tartanak tőle, hogy rövid idő alatt e tanácsai átvedlenek rendeletekké s a hatalmas Poroszország ülne az egész Németország tanügyének nyakára.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Értesítés. A pécsi tanítóképző-intézetben a tanképesítési vizsgálatok f. é. június hó 6-án reggeli 8 órakor az írásbelivel kezdődnek, a szóbeliek pedig június hó 13-án és következő napjain lesznek. Folyamodványok alulírott igazgatósághoz címezve, keresztlevéllal, orvosi, erkölcsi, működési és az összes iskolai bizonyítványokkal látandók el. A kérvények az intézet igazgatóságához május 18-ikáig beküldendők be. Későn érkezett, vagy hiányosan felszerelt kérvények tekintetbe nem vétetnek. Intézeti növendékek képesítő vizsgálatára teljesen díjtalan: idegenek, vagy magántanulók 40 koronát fizetnek. A magán- és nyilvános tanulók okleveléért külön 2 korona és a magánosztályvizsgálatokért egyenkint 40 korona 30 fillér jár. Mindezen díjak előre fizetendők. Pécssett, 1904. évi április hó 18-án. *A pécsi tanítóképző-intézet igazgatósága.*

A pécsi tanítóképző-intézetnél az 1903—1904-iki magánvizsgálatok f. é. június hó 6-án reggeli 8 órakor kezdődnek az írásbelivel, és 8-án a szóbelivel folytatattanak. Folyamodványok keresztlevéllal, működési, erkölcsi és tanulmányi bizonyítványokkal és engedélyokmányokkal felszerelve f. é. május hó 18-ig alulírott igazgatósághoz beküldendők. Osztályonként fizetendő 40 korona 30 fillér vizsgálati díjjal együtt. Pécssett, 1904. évi április hó 18-án. *A pécsi tanítóképző-intézet igazgatósága.*

Értesítés. Vizsgák rendje a *csiksomlyói* róm. kath. tanítóképzőben az 1903—1904. tanév végén. Május 13., 14. a IV. éves magántanulók írásbeli vizsgája. Május 16. a IV. évesek szóbeli osztályvizsgája. Május 25., 26., 27. tanképesítő írásbeli vizsgák. Június 18., 20., 21., 22., 23. osztályvizsgák. Június 17. a gyak. iskola vizsgája. Csiksomlyó, 1904. április 22. *A tanítóképző igazgatósága.*

Fölvétel tanítónőképzőbe. A nagyszombati tanítóképzőintézet I-ső osztályába a következő 1904/1905. tanévre fölvételért folyamodhatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leánynépiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy leánygimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Fölvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a fölvétel. A fölvételi kérvényhez a következő okmányok esatolandók: 1. Keresztlevél. 2. Iskolai bizonyítvány a megelőző tanévről s az ideai első félévi értesítő. Az évvégi bizonyítvány június hó 30-án föltétlenül beküldendő. 3. Orvosi bizonyítvány a folyamodónak a tanítói pályára alkalmas voltáról. A kérvényben kitéendő, hogy benlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Benlakási havidíj 36 korona (18 forint). A kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig

kell benyújtani. A félével július hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyérnek. A II., III. és IV. osztályba szintén vehetők föl új tanulók, ha kimaradás folytán hely üresedik. A III. osztályba fölvehetőek olyanok is, akik kisdudóvónói oklevelet szereztek vagy a felsőbb leányiskola, esetleg a leánygimnázium hat osztályát végezték. Az ilyen tanulók az I. és II. évfolyam különbözőzeti tárgyaiból vizsgálatot tesznek. A benlakásról prospektust szívesen küld az igazgatóság. Nagyszében, 1904. április 23-án. *Dr. Bilinszky Lajos* képzőintézeti igazgató.

A tanítás rendjének zavarása. *Kivonat az esztergomi főegyházmegye f. évi VIII. körleveléből.* A nagymélt. m. kir. belügyminiszterium határozata a tanítás rendjének megzavarására nézve. A tanítás rendjének megzavarása tárgyában érvényben levő szabályrendeletek alapján csak a tanítókat zavaró szülők és az iskolán kívül álló egyének marasztalhatók el. Ha tanító zavarja a tanítás rendjét, emiatt nem kihágási, hanem fegyelmi eljárásnak van helye. A m. kir. belügyminiszter 1903. évi 5262. sz. határozata. M. vármegye közönségének. A vármegye alispánja által 1903. évi április hó 22. napján 2647. kih. szám alatt, a r-i alsó járás főszolgabírája elsőfokú ítéletének megsemmisítésével hozott másodfokú határozata, mely szerint a N. Dénes állami elemi népiskolai igazgató tanító ellen az iskolai rend megzavarása miatt folyamatba tett kihágási ügyben hozott elsőfokú ítélet megsemmisített, B. Árpád ex. ref. lelkész által benyújtott fölébbezés folytán fölülvizsgálatván: helybenhagyatik s a további kihágási eljárás beszűntetetik. Mert eltékozva attól, hogy a szóban levő ügyben fölmerült fegyelmi panasz tétetett kihágási eljárás tárgyával, N. Dénes igazgató tanító ellen kihágási eljárás már azért sem volt folyamatba tehető, mert a tanítás rendjének megzavarása által elkövetett kihágást csupán tanítókat zavaró szülők és az iskolán kívül álló egyének követhetik el s így tanítók ellenében, ezen kihágást megtorló szabályrendelet alapján, rendőri büntető hatóság el nem járhat.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1904. évi 18523. számú körrendelete az 1894. évi XXVII. t.-e. alapján létesített országos nyugdíj- és gyámintézetbe fölveendő díjak tárgyában. Az 1894. évi XXVII. t.-e. 3-ik §-ának c) pontja szerint az ezen törvényeikk alapján létesített országos nyugdíj- és gyámintézetbe fölveendő tanintézetek tanulótól fejenként és évenként a jogakadémiáknál 12 korona, a többi tanintézeteknél 6 korona díj szedetik. Fölmerült kételek elosztatása céljából kijelentem, hogy a szóban levő díj ugyanarra a tanévre csak egyszer fizetendő, minél fogva azon tanulók, kik tanév közben iskolát kénytelenek változtatni és nyugtával igazolják, hogy a fentebb érintett járulékot ugyanazon tanévre már egyszer lerótták, ezen járulékot újból megfizetésre nem kötelezhetők. Azon körülmény, hogy valamely tanuló már más tanintézetnél fizette be a szóban levő járulékot, azon tanintézet igazgatója által, mely intézetnél a tanuló tanulmányait folytatja, a tanulók lét-zámáról kiállítandó és az említett járulékok fejében beszédett összeg beszállítása alkalmával az illetékes kir. adóhivatalhoz beküldendő kimutatásban följegyzendő. Erről van szerencsém a főtiszt. főhatóságot oly fölkéréssel értesíteni, hogy a fentebbieket a szóban levő nyugdíjintézetbe fölveendő és a főtiszt. hatóság alá tartozó tanintézetek igazgatóival közölni szíveskedjék. Budapest, 1904. február 28-án.

EGYESÜLETI ÉLET.

Meghívos. A jászó-tornai egyes. esperesi tanítókör» évi tavaszi gyűlését május hó 4-én reggeli 9 órákor kezdve Stoószon tartja meg, amire a főtiszt. plébános s a n. t. alapító, tiszteletbeli, pártoló és rendes tag urakat és a tanúgy iránt érdeklődőket tisztelettel meghívom. A gyűlést reggeli 8 órákor Veni Sancte s szentmise előzi meg. Tárgysorozat: 1. Gyakorlati tanítás. Olvasmánytárgyalás az elemi II-ik osztályban. Előadó: Vengricky

János. 2. Megnyitás. 3. A gyakorlati tanítás módszere fölött eszmecsere. 4. A pénztárosok jelentései s ezek után a tagsági díjnak befizetése, mely célból a gyűlés 10 percre felfüggesztetik. 5. Az előző gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 6. Folyó ügyek. 7. Értekezések: a) «Miként lehet a phonomimikát az oszttalan iskolában is érvényre juttatni?» Előadó Simkovicz Sándor; b) «A beszédértelem-gyakorlatok keretében, mily erőnyeket plántálhatunk az apró gyermekek fogékony lelkébe?» Előadó Gyurko István. 8. Az értekezések bírálata s az azokban kifejtett irányelvek fölött eszmecsere. 9. Az ezévi rendes közgyűlésre két képviselő választása. 10. A jövő gyűlés helye és idejének megállapítása, az előre bejelentendő gyakorlati tanítások és értekezések előjegyzése, valamint a jövő évre két előadónak kijelölése. 11. Indítványok. A t. tagtárs urak teljes számmal való megjelenését és a tagsági díjnak magukkal hozását és pontos befizetését kérve, hazafias és kartársi tisztelettel vagyok Jászó, 1904. április 18. *Tóth Géza* elnök.

Meghívó. A gyergyói róm. kath. tanítóegyesület tavaszi rendes közgyűlését 1904. évi május hó 3-án (kedden) reggeli fél kilenc órától kezdődőleg a gyergyóalfalvi róm. kath. népiskolánál fogja megtartani, melyre a t. tagtársakat és a tanúgy barátait tisztelettel meghívjuk. Tárgysorozat: 1. Fél kilenc órákor szentmisehallgatás. 2. Előző gyűlés megnyitása. 3. A múlt gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése. 4. Pénztárnok jelentése. 5. Könyvtárnok jelentése. 6. A választmány jelentéseinek tárgyalása, pénztárnoknak a fölmentvény megadása. 7. Tisztújítás. 8. Az erdélyi róm. kath. tanítóegyesület átiratának tárgyalása. 9. Szavai Miklós Branka. 10. Önképzőköri jelentések. 11. Indítványok. Gyergyó-Alfalu, 1904. április hó 19-én. *Mikes János gróf* t. e. elnök, *Viola Gábor* t. e. jegyző.

IRODALOM.

A Szent-Istvan-Társulat új népiratkái. A Szent-Istvan-Társulat népiratkáinak sorozata több hasznos és érdekes kiadvánnyal gazdagodott. Első sorban említjük *A kassai vértanú élete és halála* című kis tanulmányt. (202.) Hennig műve nyomán elbeszéli írója a három kassai vértanú életét, festi az akkori kort, megismerteti borzalmas halálukat, valamint megdicsőítettésüket, melyben részük volt mindjárt haláluk után, de amely csak most válik teljessé, amikor boldoggá-avattatásuk pöre eldült és X. Pius pápa azt kihirdetvén, nemsokára a boldoggá-avattatás szertartásos befejezése is meg fog történni. A magyar katolikus nép örömmel fogadhatja ezt a kis történetet, melyben három állhatatos lélek, a régi római martirokkal egyenlő erejű és dicsőségű hitvalló magasztos példáján épülhet. A füzet ára csak 12 fillér. — *Ember* Györgytől két csinos és mélyhatású elbeszélés van a következő füzetben. (203. sz.) Címeik: *Szegény leány keresztje és boldogsága* és *Mariska, a derékszívű leány*. Az elsőben egy jóra való munkáscsaládnak az isteni kegyelem által való boldogságra jutását rajzolja a szerző egyszerű, világos és kellemes színekkel; a második elbeszélés alakja egy magára hagyatottságában el nem esügdelt leány, aki midőn munkájával és takarékoságával Isten dicsőségét szolgálja, egymaga erejéből fölserleli kis templomusát, megtalálja jutalmul a földi szerencsét is. E füzet ára 16 fillér. — *A gonosz beszéd álka*, vagy Pál János szomorú esete című elbeszélést (204. sz.) *V. Pásztor* József írta. Érdekes elbeszélés keretében intő példát tár a nép elé a különösen falun kedvelt pletykáság veszedelmességéről. Ára 8 fillér. — *Isten nem ver bottal*. Irta *Horráth János*. (205. sz.) 1846-ban történt esetet mond el, melyben egy hamisan esküvő társaság rettentő bűnhődése vonul el szemünk előtt. Akkor még hunán szállították a söt Erdélyből a Maroson, Tiszán, Dunán át. Egy sószállító zsidó rossz hajóját rávitette egy tönkre, a hajó rakományával elsüllyedt, a hajósok pedig pénzért megesküdtek, hogy a sószállító hajó teljesen jókarban volt, mire a kincstár az egész kárt megtérítette. Csakhamar

szomban a zsidóval együtt mind a tiz hajóst nagy szerencsétlenség érte: az utolsó életben maradt, de megemult bűnös írásban vallotta meg az előjárásának gonosz-águkat. E füzet ára csak 6 fillér. Nagyon is szükséges lenne erősen terjeszteni a nép között. Megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Magyar szavaló-könyv. A közlegő iskolaév végével legalkalmasabb jutalomkönyv a Szent-István-Társulat kiadásában megjelent Magyar szavaló-könyv, melyet Györfly János állított össze. Az egész munka — öt külön-külön füzetben — olyan költeményeket foglal magában, melyek a gyermek értelmi és fölfogási képességét meg nem haladják. Az I. füzet az első és második osztályú népiskolai tanulóknak szól. A II. füzet a 3. oszt., a III. füzet a 4. oszt., a IV. füzet az 5. oszt. s az V. füzet a 6. osztályú tanulók számára készült. E füzetekben lévő összes költemények kiváló szakértelemmel vannak összeválogatva s azokban a régi és újabb katolikus költőinknek kiváló hely adatott. Mindegyik füzet vallásos, hazafias és kedélynemesítő költemények gyűjteménye, mely füzetek díszes kiállítása a «Stephanum» nyomda dícséretére válnak. A keménykötésű s pompás színes címlappal ellátott füzetek ára félvaszonban külön-külön 32 és 36 fillér. Az öt füzet egybekötve díszes kiállításban, egész vászonban aranynyomással 1 kor. 40 fillér. — Ily hallatlanul olcsó ár lehetővé teszi, hogy a tanuló gyermekek vizsgai jutalmazásával minél nagyobb mennyiségben kerüljön e szívetleket képző munka a nép nagy tömegébe. A legnelegetben ajánlhatjuk a ftdő plébános-igazgató, tanfelügyelő, zárdafőnöknő és tanító urak szíves figyelmébe és pártolására. Terjesztés céljából szívesen küld mutatványpéldát a Szent-István-Társulat kiadóhivatala: Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-u. 28. sz.

Zászlónk. Az áprilisi Zászlónk híven a tavaszi hangulathoz friss, ruganyos életkedvvel köszöntött be olvasóihoz gazdag tartalommal. Különösen fölhívjuk a gondos szülők figyelmét a bámulatosan olcsó lapra, melyből mutatványszámot ingyen kapnak. Két korona beküldése ellenében pedig az eddig megjelent összes számokat s a hátralevő kettőt is megküldi a «Zászlónk» kiadóhivatala. (Budapest, VII., Damjanich-u. 50.)

VEGYESEK.

A király adományja. A király a kőporabai római katolikus és görög katolikus iskola építési céljaira 200 koronát méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Kegyeletes megemlékezés. Kisfaludy Á. Béla, a Szent István-Társulat sok éven át volt alelnöke halálának évfordulója alkalmából a Szent-István-Társulat tudományos és irodalmi osztálya gyászünnepélyt rendezett az elhunyt emlékére. A megható ünnepélyt Felsmann József, az osztály helyettes elnöke nyitotta meg. Utána Kontor Elek zeneszerző harmonium-kiséret mellett mély hatást keltve előadta saját szerzeményű Miatyánkját, amit a papnövendékek gyászenéke követett. Emlékbeszédet Ruschek Antal győri kanonok tartott Kisfaludy Á. Béla fölött, melyben jellemezte őt mint embert, író, költőt és papot. A hatóságos emlékezés után Kontor Elek Kisfaludynak «Temetőben» című költeményére írt szerzeményét adta elő harmonium mellett; a növendékek ének-kara pedig Egressi Béni gyászdalát énekelte. A főzönség kegyeletes emlékekkel eltelve távozott a megható gyászünnepélyről.

Bálatkozás. Dezseri Bánóczy János hites ügyvéd, okleveles középiskolai tanár, nyugalmazott elemi iskolai

főtanító élete 82-ik évében hosszú szenvedés és a haladók szentségeinek ismételt ájtatos fölvétele után április 25-én elhunyt Győrött, hol temetése nagy részvét mellett ment végbe.

Az új énekoktatás. A «Magyar Tanítók Otthonában» a múlt szombaton mutatta be Kapronczay Mihály fővárosi tanító új módszerét, mely méltán kellett nagy feltűnést. A szakemberek legnagyobb elismeréssel honorálták a fiatal reformátort. A módszere abból áll, hogy a gyermekekkel játszva szemlélteti a hang képét. Legközelebb a könyvpiacra fogjuk találni a magyar dal iskolai tanításának modern úttörőjét.

Történelmi faliképek. A kultuszminiszter úr az idén harmadikban hirdetett pályázatot iskolai történelmi faliképekre. Az idén nyolc történelmi képre tüzték ki pályázatot, de számos pályázó közül csakis két művész kapott díjat. Az egyik Dudits Andor, akit megbízták a «Rákóczi-rutén jobbjai várják a határon» című művének végleges kivitelével; a másik Gergely Imre, aki «Bethlen Gábor fogadja a külföld követeit» című művével nyerte el a pályadíjat.

Iskolaszervezés Budapest. E napokban Vérdy Károly dr. székesfővárosi tanfelügyelő vezetésével a VI. egyetemes tanitógyűlés kiállítás rendezőbizottsága tartotta gyűlését. Sajnálattal jelenti, hogy a tanszermuzeum igazgatója, Staub Mór dr., meghalt és ennek folytán a múzeum nem vehet részt a kiállításon. Mindazáltal a közoktatási miniszterhez fölterjesztést intéznek, hogy a tanszermuzeum a nyárig megtekinthető állapotba kerüljön. Az iskolaszervezés bemutat egy óvóiskolát, valamint egy osztatlan és osztalt elemi iskolát, egy gazdasági fiú- és leányiskolát és egy ipariskolát. A hazai iskolaszervezőket fölszólítják a részvételre, a külföldieket nem szólítják föl, de akik mégis jelentkeznének, azokat nem utasítják vissza. Kiállítási helyiségről gondoskodik a bizottság és az igénybevevett hely arányában a kiállítókat megadóztatják.

Az országos közoktatásügyi tanács állandó bizottsága április 18-án Beöthy Zolt dr. elnöklésével tartott ülésben befejezte az osztott népiskolai tantervhez készített utasítások tárgyalását. A munkálatot az állandó bizottság módosításaihoz képest a kiküldött albizottság át fogja dolgozni és ha vele elkészült, az állandó bizottság még a mostani iskolai évben megtartja a végleges szövegrevíziót és magán a terven is megteszi az utasítások tárgyalása közben szükségesnek talált módosításokat.

Az amerikai iskolák. A Magyar Tanítók Otthonának nevelő-szakosztálya fölolvasó ülést tartott Ember Károly lovag elnöklésével. Ez alkalommal Krécsy Béla állami főreáliskolai tanár érdekes előadást tartott az amerikai iskolákról. Krécsy 1891-ben ment az újvilágba a kultuszminiszter engedelmével, amely a teljes tanári fizetésével szabadságot adott. Közel két esztendőig maradt az újvilágban s ez idő alatt bejárta az Egyesült-Államok legnevezetesebb városainak csaknem összes tanintézetét, az óvótól az egyetemig és szemléje során különösen azokra a mozzanatokra helyezte súlyt, amelyek utánzásra érdemesek. A mikor utjáról visszatért, többször tartott tapasztalásairól előadást, de nagyon csekély érdeklődéssel találkozott. Csak most, a párisi kiállítás óta, amelyen külön csoporttal szerepeltek az amerikai iskolák, támadt föl az érdeklődés a tárgy iránt Európaszerte s ezt az alkalmat — nagyobb érdeklődés reményében — a fölolvasó újra megragadja, hogy tapasztalásairól beszámoljon. Ezután sorjában ismertette az amerikai iskolákat. Amerikában nincs egységes, az egész országra érvényes és kötelező iskolai rendszer. Az egyes államok, városok, sőt a kerületek is, teljesen önállóan rendelkezhetnek az iskolai ügyekben. Föltűnő módon kedvelik, ami gyakorlati és mutatós. Az amerikai gyermekkertekben 15—20 gyermek van osztályonként, az elemi iskolákban 30—40, csak ritka esetben 48—50. Semmiféle beíratási, vagy tandíj nincs, sőt könyvet is az iskola ad, amelyet a város maga ad ki. Az egyes tantárgyakra 15—20 percet fordítanak. Az iskolai könyveket nem viszik haza, mindent az iskolában tanulnak meg a kérdező és feleltető módszer mellett. A fegyelem példás és bámulatos. A fiúk és lányok egy osztályban

vannak és egymás közt a társadalmi illemszabályok irányadók. A tanítás egyhuzamban történik délelőtt 9 órától délután 2 óráig. Jellemző tantárgya a szlőjd-oktatás. Jelenleg úgy történik, hogy középponti szlőjd-osztályok vannak, amelyre a nyolc osztályú elemi iskola két felső osztályai kötelezettek. Ezen a fokon a leányok részére kötelező a varrás, főzés és a gyakorlati háztartástan. A nyolc osztályból négy évfolyamú középiskolába megy a tanuló, amely önállóan is képesít, vagy az egyetem előkészítője. Az egyetemre bárki beléphet, tekintet nélkül az előképzettségre, amelyről minden egyes esetben a félévi vizsgán győződnek meg. Az előadó beszélt még az iskolai épületekről, a termek berendezéséről, a tanítók fizetéséről és nyugdíjazásáról.

Földmivesiskolák tanrendje. Tallian földművelésügyi miniszter súlyt helyez arra, hogy az országban levő földmivesiskolák a gyakorlati gazdálkodásra alkalmas anyagot neveljen. Súlyt helyez arra, hogy a tanítás gyakorlati legyen, a növendékek lehetőleg kisgazdák fiaiból vétessenek, azokba az iskola semmi uri hajlamot ne neveljen. Hogy a miniszter intenciója érvényesüljön, az iskolai most folyó vizsgálatokra biztosokat küldött ki. Ezeknek jelentései szerint a tanítás az életben fontos, gyakorlati dolgokra van fektetve, az anyag akként választva, hogy a növendékek kilépve az életbe, kis gazdaságukat önállóan vezessenek, a dologban eloljárjanak.

Szerkesztői üzenetek.

V. Gy. Beérkezett. — **Sz. I.** Az intenció közös, így a beküldött közlemény közzététele az ügy érdekében nem volna indokolt. — **K. J.** A törvény arra kötelezi a szülőt vagy gyámot, hogy gyermekét iskolába járassa s így a tandíjat annak az iskolának fizeti, amelyikbe gyermekét beíratta: tehát nem kötelezhető. A díjvelé átlagot vett föl s így megegyezik, hogy a tandíj összege egy-egy évben ismét kevesebb lesz. — **V. A.** Igen, kuriai döntvény van, mely szerint a tanító közhivatalnok s ha őt az iskolában valaki, szülő megsérti, a büntető bíróság ily értelemben kell, hogy ítéljen. Az iskolaszék felelőse meg a végzést. — **R. J.** A törvény tisztességes lakást és 1/4 telek kertet ír elő. Az iskolafőntartónak joga van arra, hogy az épület fölött rendelkezék s mert három szobából és mellékhelyiségekből álló lakást adott viszonzásul: a törvényes rendelkezésnek eleget tett. — **B. A.** Készséggel tettük közzé. — **R. F.** Miután mind a két állással járó teendőket ön végezte, teljesen méltányos és jogos, hogy a lemondásáig eső részletet is fölvegye. — **Z. R.** A mozgalmat megindítottuk, most már a kath. tanító-egyesületek körében kell a szombathely-egyházmegyei rómi kath. tanítóegylet példájára eljárni. Az egyesületek mozgalmáról mindenkor a legnagyobb készséggel referálunk. — **Sch. A.** Igen, kérheti és meg kell hogy kapja. **T. G.** Ebben a tárgyban a napokban intézkedés történik. Az értesítést megküldjük. — **B. J.** A katolikus Tanügyi Tanács annak idején megkereste a tanügyi kormányt, hogy a kath. tanítók képviselete is hallgattassék meg a Wodianer-féle alap kiosztásánál, de elutasított. Hogy az országos tanítói nyugdíjalapnál több jövedelem kérésük a kath. tanítók érdekképviseletét, az bizonyos és ezt szorgalmazni érdekünkben áll. — **K. J.** Nem volna fölösleges, de nem is szükséges. Az alkotmánytan és az egészségtan nem mellőzhető, sőt tanításuk az eddiginél több figyelmet igényelne. Hosszas hallgatását, hogy megszakította, örülünk és várjuk közleményeit. — **Sz. F.** Beérkezett. Fölhasználjuk. — **B. V.** A jövő szám hozza. — **B. Gy.** A fölfogás helyes, csak így juthatunk eredményhez.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Győri püspöki megye.

A kisbéri (Komáromm.) rómi kath. iskolához a jelenlegi tanítónak önálló állásra való megválasztása folytán tanító kerestetik. Jövedelme egy évre 350 korona azaz

háromszázötven korona havonkénti részletekben fizetve és 10 kor. azaz tíz korona kertilletmény az iskola pénztárából. A főtanítónál külön szoba, ételmezés, mosás, fűtés, világítás. Ha az ismétlőket tanítja, minden futankötelettel egy-egy korona. Kötelessége a Deák-utcai iskolában reábizott osztályt vezetni, az ismétlősöket tanítani és minden kántori teendőben a főtanító rendelkezésére állni. Az állás minél előbb elfoglalandó. *Illényi József*, iskolaszéki elnök. 93 1—1

Kassai egyházmegye.

Matyasóci (Zemplénn.) rómi kath. kántortanító állomás betöltendő. Javadalmazása: tandíj, párbér, földbirtok és stólaból 604 korona. Kérvények *május 10-ig* a sztropkói kerületi másodesperességhez Varannóra küldendők. 94 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Vindornyalak fiókközségben kántortanítói állásra pályázat hirdették *május 16-ra*. Lakás: egy szoba, konyha, istálló, felszer. sertésöl. Államsegély 200 kor., Tarányi-alapítványból 105 kor., Ferenc József-alapítványból 47 kor. 50 fillér, Hertelendy-alapból 13 kor. 64 fillér, tandíj 106 kor., hitközségtől faváltság 40 kor., lélekpenz 20 kor., lélekgabna 23 mérő 130 kor., mustkollektá 50 kor., rét 2004 □ öl kataszt. tiszta jövedelme 22 kor. 54 fillér, 770 □ öl föld kataszt. tiszta jövedelme 2 kor. 32 fillér, két öl tűzifa a községbeliek tartoznak meghordani 40 kor., legeltetés 12 kor., harangoztatásért 20 kor., összesen 809 kor. Rét, föld munkálását a hívek teljesítik. Személyes megjelenés kívántatik. Kérvények a zalaszántói plébániahivatalhoz intézendők. Oklevelesek pályázhatnak. 92 1—1

Orgona eladó. Nyoleváltozatú, hátuljárású, használt orgona — amennyiben templomunkba nagyobbbat rendelünk — igen jutányosan eladó. Ezen esinos külsejű, kellemes hangú orgona kitisztítva és fölhangelva, még sokáig használható. Közélebbi megtudható *Vall Jakab* kántortanítónál Fekete-Balagon (Zólyomm.). 89 2—2

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

vilamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövogja, a Ferencz József-rend lovagja.

A parisi es becsi világkialitason stb. helyről kitüntetve.

Legelősbő árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomású csőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legméréskeltebb árban es lelkiismeretes pontossággal teljesít Orgona jökarban tartása méréskelt árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.